

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle vuosilomalain säästövapaan pitämisen ajankohtaa koskevan sääntelyn muuttamiseksi sekä eräiden muiden lakien tekniseksi muuttamiseksi

1. Yleiset huomiot

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen puoliväliriihessä keväällä 2025 päätettiin, että säästövapaata koskevaa sääntelyä muutetaan siten, että jatkossa työnantaja päättää säästövapaan pitämisen ajankohdan kuten muidenkin vuosilomien kohdalla, ellei muuta sovita. Elintarviketeollisuusliitto katsoo, että tämä tavoite on oikea ja on kannatettavaa, että työntekijän nykyinen yksipuolinen oikeus määrätä säästövapaan ajankohdasta poistetaan.

Tämä tavoite ei kuitenkaan toteudu esityksessä täysimääräisesti. Esityksen mukaan työnantaja ei saisi päättää säästövapaan ajankohdasta tilanteessa, jossa työntekijän kanssa ei päästä sopimukseen. Tämä ei ole linjassa lakiesityksen tavoitteen kanssa ja voi johtaa tilanteisiin, joissa säästövapaa jää kokonaan pitämättä, jos työntekijä esittää toistuvasti ajankohtia, jotka aiheuttavat haittaa työnantajan toiminnalle.

Elintarviketeollisuusliitto katsoo, että työnantajalla tulee olla oikeus päättää säästövapaan ajankohdasta silloin, kun sopimukseen ei päästä. Tämä vastaisi parhaiten lakiesityksen tavoitetta.

Vuosilomalain 22 § – työnantajan selvitysvelvollisuus

Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan olisi selvitettävä työntekijöille tai heidän edustajilleen myös säästövapaan pitämisessä noudatettavat yleiset periaatteet. ETL kannattaa tätä muutosta. Se selkeyttää työnantajan ja työntekijän välistä vuorovaikutusta säästövapaiden pitämisen käytännöistä. Tämä vastaa myös voimassa olevan lain esitöissä ja oikeuskirjallisuudessa esitettyä tulkintaa.

Vuosilomalain 27 a § – säästövapaan ajankohdan määrittely

ETL pitää kannatettavana, että säästövapaan ajankohdasta pyritään ensisijaisesti sopimaan työnantajan ja työntekijän välillä. Sen sijaan pykälän 2 ja 3 momenttien mukainen menettely, jossa työnantajan kieltäytymisoikeus sidotaan haitan arviointiin ja jossa työnantaja ei voi päättää säästövapaan ajankohdasta, mikäli sopimukseen ei päästä, on ongelmallinen. Esitetty ratkaisu poistaa työntekijän yksipuolisen määräysvallan, mutta asettaa kuitenkin ylimääräisiä ehtoja työnantajan kieltäytymiselle vapaan ajankohdasta.

ETL katsoo, että työnantajan oikeutta kieltäytyä säästövapaan sijoittamisesta ei tule sitoa haitan osoittamiseen. Sen sijaan työnantajalla tulee olla oikeus päättää säästövapaan ajankohdasta, mikäli sopimukseen ei päästä määräajassa. Tämä loisi selkeän ja riidattoman menettelyn, joka vähentäisi tulkintaongelmia.

Voimaantulo

ETL esittää, että voimaantulosäännöstä täsmennetään siten, että uusi sääntely koskee kaikkia säästövapaita riippumatta siitä, milloin ne on ansaittu. Lisäksi ETL ehdottaa, että työnantajan kieltäytymisoikeus koskee kaikkia 1.1.2027 jälkeen pidettäviä säästövapaita, ellei ajankohdasta ole jo aiemmin sovittu.